

Nu trageți în spioni

Catherine Durandin

CIA — cinci ani de furie

Editura Cartier, 2008

În filme, spionii sînt eroi fără teamă și reproș, cu drept de a ucide și de a fi imorali, în viață, sînt niște slujbași ceva mai bine plătiți, incluși într-un sistem ierarhic, acționînd adeseori birocratic și stupid, în afara oricărui control public. Sub pecetea tainei, agenții colectează informații, riscîndu-și libertatea sau viața - informații folosite sau nu de superiorii lor, în rapoartele înaintate politicianilor. Decizia le aparține lor. Cînd e bună e meritul lor; cînd e proastă e vina agențiilor de informații: de acolo datele nu au venit la timp sau n-au fost corecte. E o schemă care a funcționat eficient cînd s-a dovedit că, după cucerirea Bagdadului, invazia din Irak devine un eșec costisitor în vieți omenești și în prestigiu politic. Cartea lui Catherine Durandin (istoric cu prestigiu, autor al unor studii serioase despre România) documentează ce se află în spatele acestui enunț prea iute acceptat de opinia publică.

S-a spus că surpriza atacului terorist de la 11 septembrie se datorează neglijenței criminale a administrației Clinton și deprofesionalizării Agenției Centrale de Investigații, prea încrezătoare în tehnică și prea puțin preocupată de competența oamenilor. Fără a nega că e ceva adevărat în aceste afirmații, autoarea ne invită să examinăm pozițiile de politică externă ale administrației Bush, încă de la instalare: după ce a lansat formula „axei răului”, Irakul părea a fi locul de unde poate începe atacarea ei. Oamenii importanți din administrație, cum ar fi Cheney sau Rumsfeld, au hrănit obsesia irakiană a președintelui, iar agenția de informații a fost stimulată să furnizeze datele pentru a transforma obsesia în politică de stat. Informațiile existente au fost mult exagerate, altele au fost inventate, la Pentagon s-au instituit structuri paralele gata să susțină elanurile mesianice ale președinției. Au fost considerate întru totul veridice versiunile unui exilat irakian - Ahmed Chalabi - care se vedea instalat de americani în locul lui Saddam Hussein. Eforturile CIA de a calma situația, de a

plasa sub semnul posibilităților neverificate existența depozitelor nucleare și a laboratoarelor unde se pregătesc armele biologice s-au lovit de rezistența durilor din administrație și au provocat tensionarea relațiilor dintre șefii Agenției și aparatul prezidențial, în cele din urmă, Colin Powell a fost obligat să țină la ONU un raport cu multe minciuni, după care șefii cât de cât lucizi ai CIA au fost înlăturați mai mult sau mai puțin spectaculos. Așa cum arată Catherine Durandin, „limita dintre eficacitate și anarhie era foarte des încălcată”.

După începutul victorios al campaniei din Afganistan, eșecul a început și aici să-și arde colții, provocat de precaritatea informației și de aventurismul politic.

Dar cele mai grave consecințe sînt cele determinate de pretenția de a impune prin ocupație militară o morală democratică unui popor nemulțumit de un dictator laic, dar nu de morala Coranului. Guantanamo, Abu Ghraib nu sînt spațiile unei morale exemplare, dimpotrivă. "Aliatul pakistanez", sprijin teribil de alunecos în luptele din Afganistan, nu constituie un argument pentru morala unui război declanșat în numele onoarei.

Pe 11 septembrie 2001, terorismul, cu o demonstrație de putere impresionantă, a atacat Statele Unite. Războaiele din Afganistan și Irak s-au dorit nu doar un răspuns în forță, ci și acțiuni de anulare completă a organizațiilor teroriste. Din acest punct de vedere, ambele au eșuat. Și cartea lui Catherine Durandin demonstrează în cunoștință de cauză, cu argumentele istoricului și cu patima intelectualului angajat, cât anume îi revine CIA din acest eșec și cât de vinovată a fost (și este) politica externă a administrației Bush.